

Jana Matznerová: Archeologie skleněných korálků v severní Itálii doby železné

Bakalářská práce

Posudek školitele

Téma práce Jany Matznerové je zcela vyjádřeno jejím názvem. Jádro práce spočívá v klasifikaci a vyhodnocení drobného skleněného šperku severoitalské doby železné. To si v úvodu vyžádá uvedení čtenáře do několika kontextů: geografického a archeologického, když jsou představeny hlavní archeologické kultury skupiny popřípadě národy, s nimiž budeme mít co do činění; materiálového, když jsme uvedeni do problematiky skla coby materiálu archeologického a materiálu *tout court*; a „korálkového“, kde jsme seznámeni s dějinami bádání a hlavními základy této poměrně specifické, nadmíru hojné, vizuálně atraktivní a přitom archeologicky dosti mlčenlivé nálezové kategorie.

Pokud se rámce archeologického týká, pracujeme s nálezovým materiálem ze severní Itálie, jehož uložení je datováno mezi 9. stol. př. Kr. a romanisací, jejíž datace se pohybuje – v závislosti na dané oblasti – mezi 3. a 1. stol. př. Kr. Nálezy z kontextů kulturně římských tak nejsou vzaty v potaz. Autorka již v úvodu deklaruje svůj cíl shromáždit a klasifikovat veškerý dostupný materiál a podrobněji analysovat vybranou/vybrané skupiny v jejím rámci, které budou slibovat jednoznačnější výsledky. Takový postup shledávám zcela oprávněným vzhledem k nezměrnosti materiálu a k rozsahu a povaze bakalářské práce.

Vlastním materiálem práce je přes 19 000 (SIC!) skleněných šperků, které autorka identifikovala v literatuře a svědomitě zaranžovala do databáze shrnující vlastnosti jednotlivých korálků i jejich nálezové okolnosti. Korálky jsou jen jednou – ač nejčetnější – z několika kategorií drobného skleněného šperku. Kategorie ostatní sice nejsou předmětem práce, přesto se ale tu a tam do děje vloží v situacích, kdy to vyžaduje srovnání s korálky.

Kapitola 6.1.1 poukazuje velmi příkladně na obtíže s poznáním původního využití korálků. Ty plynou především z toho, že většina nálezů pochází z žárových hrobů zkoumaných a dokumentovaných způsobem často neideálním – nálezové, tím spíše funkční kontexty jsou tak ve většině případů neznámé a několik šťastných případů, kdy jsou dochovány, dokládají značnou variabilitu možností užití těchto typů korálků.

Vyzbrojena těmito vědomostmi přistupuje autorka k vlastní klasifikaci. V přehledu základní statistiky dobře ukazuje, (krom užitečných informací jako převažující barvy matrice a dekorace a chronologický vývoj dekorovaných oproti prostým korálkům) do jaké míry je korpus nevyvážen z hlediska chronologického i teritoriálního (hlavním destabilizačním faktorem je tu neobyčejně bohaté villanovské a orientalisující naleziště Verucchio v Romagni).

Typologie korálků je autorčino vlastní dílo – žádná stávající typologie potřebám jejího materiálu nebo jejím představám nevyhovovaly. K jejímu vypracování přistoupila navzory varování, aby si tím nekomplikovala život a v její přípravě rozhodně odmítla některé moje hnidopišné komentáře o tom, jak má typologii stavět. Výsledná typologie byla hladce aplikována na celý korpus a ukázala se být dokonale funkční. Nezbývá než autorce poblahopřát k její vytrvalosti a svéhlavosti.

Vlastní vyhodnocení materiálu je nezbytně monotónní přehled typů, variant, datací, míst nálezů a analogií. Tento výrok nelze chápat negativně: přesně tak prostě mají vyhodnocení vypadat. Jediné, co zamrzí, je velmi velmi úsečný přehled analogií vně Itálie (navíc definovaných velmi obecnými geografickými celky jako Británie či severní Černomoří). Opět je ale třeba držet v patrnosti, že

pracujeme s korpusem o 19 000 jednotkách; opatřit k nim další desetitisíce analogií není pro bakalářskou práci přiměřené.

Úsilí do práce vložené se projeví ve zjištěních, které z rozboru korpusu vyplynou v syntéze a závěru, kde (pohříchu trochu uspěchaně, jakoby bojácně) postihne hlavní vývojové trendy (patrné zejména u výzdoby), některá specifika pozdních („laténských“) korál(k)ů a otázku (místní či nemístní) produkce skleněných špreků, k jejímž zodpovězení nemáme dostatek informací.

Dodejme, že bibliografie pokrývá 12 stran. Následuje tabulka podávající konkordanci typů s jednotkami databáze (ale katalogových čísel je v ní uvedena zhruba slabší tisícovka: kde je zbývajících 18–17 000?) a slušně provedená obrazová příloha.

Jazyk práce je velmi pěkně čitelný (nemístně z nebe spadlé částice nebo spojky vyskytující se v raných fázích práce se snad podařilo beze zbytku vyhubit), formální stránka v podstatě bezchybná.

Práce Jany Matznerové jasně ukazuje, proč byly korálky staré Itálie tak urputně ignorovány – adekvátní zpracování vyžaduje mimořádné úsilí a disciplinu, která není vlastní všem (tím méně studentům bakalářského stupně). Práce by si samozřejmě zasloužila další(ch několik let) vylepšování – dále doplnit korpus, osobně ověřit materiál, doplnit nepublikované nálezy, řádně ji zasadit do širšího kontextu, případně aplikovat archeometrické metody... nic z toho ale práci, tak jak byla předložena a za účelem za kterým byla předložena, nechybí. Pokud jde o autorku, ta by se měla naučit překládat svá zjištění sebevědoměji a rozhodněji – syntéze i závěr mohly být minimálně o stránku bohatší, a to jak co se týče informací, tak stylu prezentace.

Práce tak zcela naplňuje požadavky kladené na (nejen) bakalářskou práci. Doporučuji její přijetí a navrhuji ji hodnotit stupněm výborně.